

PTUJSKI LIST

Stane:

Za celo leto K 20—
za pol leta 10—
za četrť leta 5—
za 1 mesec 1'70

Posamezna številka 60 vin.

Uredništvo in upravništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), priličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Politično gospodarski tednik.

Štev. 12

Ptuj, 21. marca 1920

II. letnik

Jugoslov. demokrat. stranka
sklicuje

JAVEN SHOD

ki se vrši

v nedeljo, dne 28. marca 1920 ob pol
10. uri dopoldne v dvorani „Društvenega
doma“,

ki se nahaja v bližini „Narodnega doma“
— v PTUJU. —

Na shodu poročajo člani odstopivše beograjske in ljubljanske vlade, ter mnogi jugoslovanski poslanci o novem političnem položaju.

Tajništvo IDS.

Kriza v Beogradu.

Nova Protić—dr. Korošćeva vlada se že majo in ko bode čitali te vrstice, bo njena osoda najbrž že zapečaten. V zadnji seji narodne skupščine se je pokazalo, da vlada v zlic vsemu nasilju in vsemu potvarjanju nima več takozvanega kvoruma. Narodno predstavništvo ne more redno delovati, ako se ne doseže med strankami sporazum. Pogajanja med vladnimi strankami in opozicijo so se že pričela. Zbrani so v Beogradu vsi odločilni politiki, tudi jugoslovanska demokratska stranka ima zbrane tu svoje može. Pogajanj se v zlasti udeležujeta za našo stranko razun načelnika dr. Kukovca bivši minister dr. Kramer in bivši predsednik deželne vlade dr. Žerjav. Ker je bila demokratom in zlasti še naši stranki pred očmi vedno le državna korist, je demokratska zajednica pripravljena do skrajne popustljivosti in do največjih žrtev, samo, da omogoči delo v parlamentu. Ne tako radikalna stranka! Dr. Protić hoče na vsak način obdržati samovlado.

Ne more se odločiti, da bi podal demisijsko, če tudimora uvideti, da ne more ostati dalje na krmilu. Pravijo pa, da hoče poskusiti vse, samo, da podaljša vsaj nekoliko življenje svoji vladi. Danes se je raznesla vest, da je regent telefonično obveščen o kritičnem položaju nove vlade in naprošen, naj pride takoj v Beograd, ker je njegova prisotnost potrebna.

Zunanji politični položaj bi moral ugodno vplivati na sestavo koalicijskega oz. koncentracijskega kabineta. Vprašanje pa je, ali bodo stranke dovolj razumne in, ali bodo pri svojih sklepih zadostno uvaževale zunanje politične razmere.

Radi krize v vladi počiva seveda delo v ministerstvu. V posameznih ministerstvih se minister že več dni ni prikazal. Nihče ne ve, kaj pride. Narod želi, da se že vendar enkrat uredi naše notranje razmere in da se prične s prepotrebni delom na vseh poljih naše uprave. Brezvestni politiki pa se igrajo z usodo države. Kako dolgo bo narod to še prenašal, kako dolgo se bo še grešilo na račun njegove potrpežljivosti!

Prevrat v Nemčiji.

Pruski militarizem dviga v Nemčiji zopet svojo glavo. Pristaši pobeglega cesarja Viljema poskušajo še enkrat zlomiti republikansko vlado in zopet uvesti monarhijo. Na vežbališču Döberitz pri Berlinu je zbrala nemška generaliteta močne vojaške čete, ki so v noči od 12. do 17. t. m. korakale v Berlin. Vladne čete niso hotele proti revolucionarcem nastopiti z orožjem. Vlada z državnim predsednikom Ebertom in kanclerjem Bauerjem je v avtomobilih zapustila mesto, ki je prešlo v oblast čet generala von Lüttwitz-a. Za časnega predsednika je bil sklical general Karl Adolf Paul, za državnega kanclerja pa poljedeljski ravnatelj Katt.

Zajedno je prihajala vest, da je nemški kronprince že dospel v Berlin.

Proti revoluciji je odgovorila dosedanja socijalistična vlada s proglasitvijo splošnega štrajka.

Manifest, katerega so izdali socijalisti proti revolucionarcem, kliče delavstvu: „Pustite delo! Zaprite sapo tej vojaški diktaturi! Samo eno sredstvo je proti temu, da bi se vrnil Viljem: Ovreti vse gospodarsko življenje. Nobena roka se ne sme več ganiti. Noben proletarec ne sme pomagati vojaški diktaturi. Splošna stavka na vsej črti! Proletarci, združite se!“

Generalna stavka se povsod izvaja. Železniški promet je ustavljen, delo v tovarni počiva, trgovine in gostilne so zaprte.

Iz raznih mest, kakor Leipziga, Kiela, Frankfurta prihajajo vesti, da je prišlo do krvavih izgrediv.

Kako bo končala v Nemčiji ta meščanska vojska!

Ali bo zmagala dosedanja socijalistična vlada, ali se vzpostavi zopet cesarstvo? Boj, ki se v Nemčiji bije, je v resnici boj napredka z reakcionarstvom.

Posebno pozornost je vzbudila ta revolucija v Nemčiji med Francozi. Francoski general Fock je že ukazal trem okupacijskim armadam ob Renu ojačiti čete, da zavarujejo mostišča Kelmorajn, Koblene in Mainz. Če tudi je ministerski predsednik Millerand izjavil, da se izprememba vlade v Nemčiji zaveznikov nikakor ne tiče, ker je to popolnoma nemška notranja zadeva, vendar ni dvoma, da bodo dogodki v Nemčiji vplivali na vso zunanjo politiko. Za Jugoslavijo ne more biti ta vpliv neugoden. Francija vidi sedaj, da je Nemčija za njo velike nevarnosti, posebno če zmaga tam stari pruski duh. Francija bo v tem spoznanju velike nevarnosti začela bolj ceniti Jugoslovane, ki ji lahko postanejo dragoceni zavezniki. Naše prijateljstvo si bodo pa le tedaj zagotovili, ako nas podpirajo v našem boju za Reko in sploh v našem boju za pravično rešitev jadranskega vprašanja.

Dogovor med vlado in Narodno banko.

V uradnem listu št. 34 z dne 11. marca je objavljen dogovor, sklenjen med vlado

kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev in med privilegirano Narodno banko kraljevine Srbije. Opozarjamo na ta dogovor vse, ki se bavijo z narodnogospodarskimi vprašanji. Pričakujemo, da bo kak strokovnjak temeljito obdelal ta dogovor. Za danes omenjamo le sledeče točke:

Člen 4. Trajanje narodne banke se določa na 25 let od dne, ko se razglasi ta zakon.

Člen 5. Določila tega zakona se brez pritrdila Narodne banke ne smejo izpremeniti. To se pravi: za 25 let je država prodana Narodni banki.

Člen 24. Dvanajst članov (polovica) mora imeti domicil v Beogradu.

Člen 33. Imovina in dohodki Narodne banke so oproščeni davkov, taksi in davščin za vso dobo, dokler traja koncesija. Imeniten je člen 35. Banka ima pravico, da se iz vrednot pri nji deponiranih odškoduje za svoje terjatve tudi brez sodelovanja sodišča, celo v slučaju, ako bi kdo tretji dokazal, da ima lastninsko pravico do teh vrednot. To se pravi: Če mi kdo ukrade vrednote, jih založi pri Narodni banki ter si od banke izposodi denar na to zalogo, ne morem dobiti svojih vrednot nazaj!

Člen 38. Vladno nadzorstvo je lepa, a zelo dvomljiva stvar. Vladni komisar ima pravico, da ustavi izvršitev sklepa, ki po njegovem pripravljanju nasprotuje državnim interesom, ter takoj o tem obvesti ministra za trgovino in industrijo. Ako minister v roku 15 dni ničesar ne ukrene, je smatrati izvršitev bančnega sklepa za dovoljeno. Če ima minister ali njegov prijatelj dobiček od kakega bančnega sklepa in minister „pozabi“ razveljaviti sklep tekom 15 dni, je izvršitev dovoljena, četudi nasprotuje državnim interesom!

Člen 39 govori o uporabi čistega dobička. Lepo se bere: ena polovica gre državi. Toda najprej gre 5% v rezervni zaklad, 5% kot tantiema upravnemu in nadzornemu odboru in uradnikom in 6% kot dividenda delničarjem. Kar je čez 16%, to še le pripade državi. Pričakuje se torej prav oderuški dobiček; če ga ne bo, pa država nič ne dobi.

Prehodna določila XIII. Dividenda se izplačuje v zlatu, dokler pa je zamenjava bankovcev za zlato ustavljena, se izplačuje v bankovcih Narodne banke ter se računa po srednjem kurzu beograjske borze za devize na New-York za mesec december. V narodni banki bi morali sedeti sami tepci, ako ne bi skrbeli za to, da bo ta decemberski kurz njim najugodnejši.

Če človek od daleč motri politično gonjo, ne more razumeti, zakaj se ljudje pulijo za ministrstva, saj vendar ni nič prijetnega nositi toliko odgovornosti in napadov. Seveda, če človek čita takšne „dogovore“, potem dobi drugo mnenje o ugodnostih ministrovanja.

Pred 100 leti po Napoleonskih vojnah so sklenili vladarji „Sveto alijanco“ in potem absolutistično tlačili narode pol stoletja — do revolucij. Zdaj sklepajo bankirji „Zvezo narodov“, da bi kapitalistično davili ljudstvo — kako dolgo?